

Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Öster Malma 09 03 18

Remissvar över “Regeringsuppdrag Dnr 411-7029-08, 411-8583-08 och 429-8585-08”

Inledning

Svenska Jägareförbundet, nedan kallat förbundet, vill inledningsvis framhålla att regeringen redan genom sättet att formulera uppdragen till Naturvårdsverket har förhindrat Naturvårdsverket från att komma med konstruktiva lösningar på komplexa problem, eftersom regeringen valt att inte lägga en ny rovdjurspolitik till grund för Naturvårdsverkets förslag. Naturvårdsverket fick således i uppdrag att regionalisera den gamla kritiserade rovdjurspolitiken.

Förbundet konstaterar alltså att rovdjursutredningen SOU 2007:89 överhuvudtaget inte ligger till grund för Naturvårdsverkets ställningstaganden. Många av rovdjursutredningens förslag mottogs positivt av organisationer och enskilda som skall leva med rovdjuren i sin vardag. Besvikelsen är därför stor över att regeringen i sina uppdrag till Naturvårdsverket fullständigt negligerat den viktigaste och helt avgörande frågan. Hur många stora rovdjur skall finnas nationellt och regionalt? De förslag som nu presenteras av Naturvårdsverket kommer inte att minska konflikterna i rovdjursförvaltningen utan riskerar snarare att förvärra en redan infekterad situation. Förslaget innebär att andra tjänstemän, på annan nivå, förväntas ta samma beslut som de som tidigare togs av naturvårdsverket. I sak förändras ingenting. Förbundet kräver att regeringen omedelbart och redan i propositionen införlivar övre mål för varg, järv och lodjur.

Förbundet anser mot bakgrund av vad som ovan sägs att Naturvårdsverkets förslag i avgörande delar överhuvudtaget inte kan accepteras. Förbundet kommer därför inte att gå in i detaljer i Naturvårdsverkets förslag utan istället redovisa övergripande invändningar och redovisa förslag till förändringar.

Förbundet redovisar separata synpunkter för vart och ett av de tre uppdragen.

Regeringen har aviserat att en ny utvärdering skall göras om etappmålen för varg och järv. Utredningen skall vara klar 2011 vilket innebär att den kan komma i verkställighet tidigast 2012. Detta kan förbundet aldrig acceptera. Det uppfattas med rätta av våra medlemmar som ett försök att förhålla frågan så att vargstammen skall få möjlighet att fortsätta växa också under utredningstiden.

Det krävs inga nya utredningar eller utvärderingar. All nödvändig kunskap finns redan. Nu är det upp till våra valda politiker att fatta erforderliga beslut.

Sammanfattning

Svenska Jägareförbundet;

- **kräver att de nationella målen omedelbart justeras**
- **kräver att toleransnivåer införs både inom och utanför renskötseområdet**
- **kräver att det demokratiska inslaget i beslut som rör rovdjur utökas**
- **avstyrker förslaget om att döpa om jaktlagen till lag om förvaltning av vilt**
- **kan inte acceptera att vargstammen tillåts växa ytterligare**
- **anser att skydds jakt skall vara ett komplement till förvaltningsjakt, inte det omvända**
- **vill ha omedelbar förvaltningsjakt på varg**
- **delar Naturvårdsverkets syn att det nationella målet för lodjur måste revideras.**
- **anser att den social dimensionen och de ekonomiska aspekterna helt saknas i förslagen.**

Synpunkter på ”En modell för ett utökat regionalt ansvar för rovdjuren m.m.”

Övergripande synpunkter

Förbundet anser att det demokratiska och regionala inflytandet över rovdjursförvaltningen i det närmaste uteblir om Naturvårdsverket förslag genomförs. Naturvårdsverket föreslår att det enda politiska inslaget, landstingets representation, i viltvårdsnämnden skall tas bort. Samtidigt förstärks tjänstemannainflytandet genom sammansättningen i det samverkansråd som skall finnas i de föreslagna rovdjursförvaltningsområdena. Det är enligt förbundet en oacceptabel utveckling.

Förbundet anser, i likhet med vad som sägs i rovdjursutredningen SOU 2007:89, att det demokratiska inflytande på regional nivå måste utökas inte försämrats. Förbundet anser att regeringen istället för det nu föreslagna bör överväga att införa ett nytt beslutsorgan med politisk representation i syfte att öka legitimiteten för beslut som rör rovdjur på regional nivå. Förbundet ser i dagsläget två möjligheter. Den ena är att utvidga insynrådets roll på länsstyrelsen i frågor som rör stora rovdjur. Det andra tänkbara alternativet är att utveckla en modell som motsvarar dagens rennäringsdelegation, som då kan vara beslutande i övergripande frågor som t.ex. toleransnivåer, förvaltningsplaner och beslut om förvaltningsjakt.

Principer för en regionaliserad förvaltning

Förbundet anser inte att Naturvårdsverkets förslag om när ett län får fatta beslut om förvaltningsjakt och skydds jakt är bra. Naturvårdsverkets förslag innebär t ex att Värmland som hyser en mycket stark lodjurstam, en stor del av den skandinaviska vargstammen och en expanderande björnstam inte ges möjlighet att besluta om förvaltningsjakt på någon av de tre arterna. För Värmlands del innebär förslaget t o m att rätten att besluta om skydds jakt på björn istället kommer att begränsas i förhållande till vad som råder idag.

Förbundet ser inte anledning till att överhuvudtaget begränsa rätten till beslut om vare sig förvaltningsjakt eller skyddsjakt. Länsstyrelserna har att rätta sig efter exakt samma regelverk som Naturvårdsverket men kan på ett bättre sätt än Naturvårdsverket anpassa besluten till den situation som råder inom länet, vilket är grundtanken bakom regional förvaltning.

Naturvårdsverkets förslag innebär vidare att beslutsrätten riskerar att åka pingpong mellan Naturvårdsverket och länsstyrelserna beroende på hur stammarna utvecklas mellan åren. En reduktion av stammarna i t ex det norra rovdjursförvaltningsområdet kan innebära att beslutsrätten tas bort från det mellansvenska förvaltningsområdet. En sådan förvaltning kan aldrig fungera bra och minskar förutsägbarheten.

Indelning i tre rovdjursförvaltningsregioner är ingen ny idé. Den har länge diskuterats för att lösa den inlåsnings effekt som det nationella målet för lodjur lett till. Grundidén var att fastställa från varandra fristående mål för varje rovdjursförvaltningsregion. Naturvårdsverkets förslag innebär däremot ingen förbättring därvidlag eftersom de tre regionerna fortfarande förväntas fungera som kommunicerade kärl. En minskning av t ex lodjur i en region skall motsvaras av en lika stor ökning i en annan region.

Samtidigt kan nödvändiga förvaltningsåtgärder försenas eller förhindras om en regions mål inte har nåtts, trots att stammen sin helhet i Sverige har en gynnsam bevarandestatus. Regionerna riskerar alltså att skapa oönskade inlåsnings effekter. En förutsättning för att regionerna överhuvudtaget skall fylla någon funktion är att de tillåts fungera oberoende av varandra. I sig betyder det att de nationella målen måste förändras och anpassas till det nya systemet. Förbundet vill understryka det som Naturvårdsverket tydligt redovisar, nämligen att det nationella målet för lodjur är svårt att överhuvudtaget uppfylla. Naturvårdsverkets redovisning visar tydligt att det nationella målet för lodjur måste sänkas till realistiska nivåer.

Förbundet anser vidare att indelningen i tre rovdjursförvaltningsregioner riskerar att få till effekt att den mellersta förvaltningsregionen för all framtid kommer att utpekas som det område där huvuddelen av vargstammen skall finnas. Förbundet kan aldrig acceptera att vargstammen geografiskt begränsas till ett mellansvenskt område.

Viltförvaltningsråd

Förbundet tillstyrker att dagens två rådgivande organ viltvårdsnämnden och rovdjursgruppen ersätts av ett viltförvaltningsråd. Förbundet anser även att den partsammansättning av intresseorganisationer som föreslås är väl avvägd. Förbundet anser dock, som angetts ovan, att demokratin kräver politiskt inslag i viltförvaltningsrådet.

Överklagan

Förbundet anser att förslaget om att utöka rätten att överklaga beslut om skyddsjakt kommer att leda till fler nackdelar än fördelar. Även om besluten gäller oavsett de överklagats så kommer organisationer att överklaga i stort sett varenda beslut och dränka domstolarna i ärenden som kommer att avgöras först långt efter att den aktuella jakten är avslutad. Detta system innebär därför ingen ökad rättssäkerhet i praktiken – endast till en ökad administrativ börda.

Verktyg för en framgångsrik förvaltning

Enhetlig begreppsapparat

Förbundet tillstyrker att förvaltningsjakt används som begrepp för jakt som beslutas med stöd av §6 JF.

Nationella miniminivåer och gynnsam bevarandestatus

Förbundet delar inte Naturvårdsverkets skrivningar om att en art som nått miniminivåerna kan anses ha en gynnsam bevarandestatus. Riksdagen tog över huvudtaget inget beslut om gynnsam bevarandestatus utan fastställde mål för de olika arterna. Att Naturvårdsverket väljer att jämställa riksdagens mål med gränsen för gynnsam bevarandestatus är inte bara fel utan även vilseledande. Konsekvensen blir att Sverige som nation sätter upp egna hinder som förhindrar oss från att reglera stammarna utifrån nationella eller regionala önskemål. Dagens nationella mål är endast politiska, inte biologiska, utan koppling till de minimikrav som ställs genom Art- och habitatdirektivet. För exempelvis lodjur finns inga krav från EU att sätta gränsen för gynnsam bevarandestatus högre än 800 lodjur i landet (det antal som fanns vid EU inträdet och långt över gränsen för minsta livskraftiga population, Minimum Viable Population (MVP). Naturvårdsverkets skrivningar är oacceptabla eftersom de leder tankarna fel om vad som är gräns för gynnsam bevarandestatus. De miniminivåer som fastställdes av riksdagen 2001 har

ingen koppling till begreppet gynnsam bevarandestatus. Det bör påpekas att Lettland som har betydligt färre lodjur än Sverige redovisar att de har en gynnsam bevarandestatus och att EU kommissionen inte har haft några invändningar mot detta.

Den svenska rovdjursutredningen är så vitt förbundet vet, det första försöket inom EU att definiera begreppet gynnsam bevarandestatus. EU:s Art- och habitat direktiv kvantifierar inte begreppet. Mindre än 10 % risk för utdöende på 100 års sikt är dock vägledande för att förhindra utdöende. Samtidigt anger direktivet att medlemsländerna skall ha ”högre ambition” än att enbart förhindra utdöende.

Rovdjursutredningen föreslog att en population skall anses ha gynnsam bevarandestatus om den har mindre än 5 % risk för utdöende. Det innebär att utredningen i praktiken föreslår att ”högre ambitioner” i detta sammanhang betyder att stammarna i princip alltid skall vara dubbelt så stora som den minsta storlek som normalt, enligt Art- och habitatdirektivet, anges som livskraftig population. Förslaget, som i viss mån kan bli vägledande för andra länder i EU, är som förbundet ser det överambitiöst. Utredningens tolkning begränsar Sveriges möjligheter att förvalta vargstammen. Dessutom innebär tolkningen att andra länder i EU, som idag har få stora rovdjur, plötsligt skulle ta på sig ett ansvar att öka rovdjurstammarna radikalt. Det ligger inte i andra nationers intresse att Sverige låser begreppet gynnsam bevarandestatus med exakta procentsatser. Den flexibilitet som ligger i Art- och habitatdirektivet och som ger medlemsländer möjlighet att anpassa sina mål utifrån regionala förutsättningar, måste bevaras. Förbundet delar synen att de stora rovdjuren långsiktigt skall finnas kvar i landet, men anser inte att Sverige som nation skall tillskapa egna begränsningar som riskerar att förhindra nationellt självbestämmande. Förbundet har varit i kontakt med företrädare för den finska regeringen som uttrycker stor oro över att Sverige skall låsa begreppet gynnsam bevarandestatus så att EU kommissionen och EG domstolen i en framtid kan komma att ställa olika länder mot varandra.

Svenska Jägareförbundet vill med kraft betona att den gängse tolkningen att mindre än 10 % risk för utdöende enligt sårbarhetsanalys skall utgöra grunden för vad som är minsta livskraftiga population. Därutöver skall samhället genom politiska värderingar avgöra från art till art hur stor ambitionen skall vara därutöver, genom att sätta nationella mål. Det innebär att den ”högre

ambition” som EU kräver kan variera för art till art och land till land, utifrån ett konfliktperspektiv. Förbundet delar därmed EU kommissionens inställning att det inte finns ett självändamål att rovviltstammarna skall öka i ett land, kommunikation mellan populationer är långt mycket viktigare.

Harmoniserade skandinaviska inventeringskriterier och gemensam redovisning av beståndsövervakning

Förbundet delar uppfattningen att det är viktigt att ha bra inventeringar och att kriterier, så långt möjligt, bör harmoniseras.

Förbundet delar uppfattningen att det kan vara svårt att få gemensam förvaltningsplan för Finland, Norge och Sverige. Det bör dock påpekas att EU inte heller ställer några sådana krav. Det enda som krävs är att det finns en gemensam förvaltningsredovisning. Något godkännande från EU behöver inte inhämtas. Sverige skall, enligt förbundet, agera självständigt utan att i alla sammanhang kräva förtydliganden från EU.

Förtydligad lagstiftning

Förbundet väljer att inte kommentera detaljerna i författningsförslagen eftersom vi till stora delar anser att Naturvårdsverkets förslag inte bör ligga till grund för propositionen. Förbundet vill dock tydligt påpeka att förslaget om att ersätta dagens Jaktlag med ”En lag om förvaltning av vilt” inte kan accepteras eftersom jaktlagen nästan uteslutande innehåller bestämmelser om jakt och endast en mindre del bestämmelser om andra närliggande områden. Att föreslå genomgripande förändringar av jaktlagstiftningen låg heller inte i inom ramen för Naturvårdsverkets uppdrag. Förbundet anser att hela grunden för jakten i Sverige riskerar att förändras när fokus flyttas från själva jakten till att fokusera på ett bevarandeperspektiv där jakten får en underordnad betydelse, enbart för att man vill införliva fyra rovdjursarter i en redan fungerande lagstiftning.

Förbundet vill dock framhålla att det i Naturvårdsverkets förslag fullständigt saknas beaktande av den sociala dimensionen. Rovdjursutredningen föreslog att toleransnivåer skulle införas på regional nivå, både i och utanför renskötselområdet. Sådana toleransnivåer är helt nödvändiga för att få någon tolerans för rovdjurspolitiken. Av dessa måste det tydligt framgå att den regionala nivån i sina beslut skall ta hänsyn till den sociala dimensionen, människors oro, påverkan på bytsdjuren, risken för angrepp på tamdjur. Hela rovdjurspolitiken står och faller med frågan om toleransnivåer.

Synpunkter på Naturvårdsverkets förslag till åtgärder som kan stärka vargstammens genetiska status.

Förbundet har i sak inga invändningar mot det sätt som de olika forskargrupperna redovisar sina synpunkter. Förbundet vill dock poängtera att de olika forskargrupperna inte är eniga om hur stor invandring som behövs för att stammen skall anses vara långsiktigt livskraftig och när stammen uppnår gynnsam bevarandestatus (GYBS). Skillnaden är så stor att det enligt förbundet visar att det inte finns någon absolut sanning, eller någon allmänt vedertagen vetenskaplig grund för beräkningarna.

Samtliga forskare är dock eniga om att ca 200 vargar i Skandinavien är tillräckligt för att uppnå gynnsam bevarandestatus, förutsatt att det tillförs tillräckligt med nya gener.

Det råder en samsyn bland de olika forskargrupperna om att invandring, genetiskt utbyte, är avgörande för att vargstammen skall uppnå gynnsam bevarandestatus. Mot bakgrund av att det finns starka önskemål om att begränsa antalet vargar på en för människor tolererbar nivå, förefaller de förslag som läggs för att underlätta invandring inte vara tillräckliga. Svenska Jägareförbundet anser att 150 vargar i Sverige är det maximala som kan accepteras.

Förbundets medlemmar kommer aldrig att acceptera att vargstammen fortsätter att öka, år för år, med motiveringen att stammen är för isolerad. Om samhället väljer att avvakta naturlig invandring och den inte blir tillräckligt stor får detta under inga omständigheter motverka målet om ett tydligt tak för vargstammen. Om det naturliga inflödet av vargar inte blir tillräckligt stort måste samhället antingen acceptera att stammen är inavlad eller vidta konkreta åtgärder för att lösa invandringsproblematiken. En enda effektiv invandrare vartannat år undanröjer hela inavelsproblematiken.

Det bör påpekas att EU kommissionen tydligt och klart deklarerat att det inte går att ta exakt samma hänsyn till eventuella katastrofscenarier eller evolutionär hänsyn när gynnsam bevarandestatus fastställs för våra mest kontroversiella arter. EU kommissionen menar att rovdjurspolitiken måste bli realistisk i förhållande till mänskliga intressen. Det finns inget självändamål i

att maximera antalet rovdjur. Långt mycket viktigare är att försöka hitta kommunikation mellan Europas delpopulationer. Ett tillräckligt stort genflöde, naturligt eller genom flyttning skulle sammanbinda den Skandinaviska delpopulationen med den finskryska, vilket skulle innebära att stammen redan idag befann sig långt över gränsen för gynnsam bevarandestatus.

Synpunkter på uppdraget till Naturvårdsverket i fråga om förvaltning av varg och järv.

Förbundet delar Naturvårdsverkets bedömning att det inte finns några juridiska hinder i den svenska lagstiftningen mot att medge förvaltningsjakt på varg och järv. Förbundet vill dock påpeka att det faktum att den svenska vargstammen är delvis isolerad inte får innebära att stammen skall fortsätta att växa så som Naturvårdsverket föreslår.

Förbundet anser att skyddsjakt skall vara ett komplement till förvaltningsjakt, inte det omvända som Naturvårdsverket föreslår. Eftersom skyddsjakt skall genomföras i områden eller på platser där varg gjort skada tas liten hänsyn till att denna jakt kan komma att genomföras alla tider på året, oberoende av normala biologiska jakttider. Förvaltningsjakt däremot skall genomföras under biologiskt försvarbara tider. Förvaltningsjakt bör därför prioriteras framför skyddsjakt. Målet bör vara att förvaltningsjakten bidrar till att behovet av skyddsjakt minskar. Naturvårdsverket gör enligt förbundet i denna del en logisk kullerbytta.

Samma ologiska resonemang förs om förvaltningsjakt på järv. Naturvårdsverket anser att förvaltningsjakt överhuvudtaget inte behövs, utan enbart riktad skyddsjakt. Naturvårdsverket bortser helt från verkligheten i sitt resonemang. Sanningen är att järvforskningen påvisat en illegal jakt i stor omfattning. Forskarna menar att den illegala jakten de senaste åren sammanlagt uppgår till tresiffriga tal. Att inte ens ha ambitionen att försöka hitta förvaltningsformer som återtar samhällets kontroll över uttaget förvånar. Förbundet menar att en förvaltningsjakt på järv sannolikt skulle innebära att den illegala jakten minskar i motsvarande grad. Den erfarenheten har man i Norge där den illegala jakten i princip har upphört. Naturvårdsverkets förslag riskerar att permanenta den illegala jakten. En förvaltningsjakt skulle kunna bidra till att även jägare och inte endast brottslingar skulle medges möjlighet att jaga järv. Detta i sin tur skulle kunna bidra till att järven får en ökad betydelse som resurs, istället för att enbart vara ett gissel för rennäringen.

Förbundet anser att det är av största vikt att jakttiden för varg sätts så att jakten verkligen går att genomföra. I områden med liten eller ingen snötillgång behövs en lång jakttid för att jakten överhuvudtaget skall kunna bli effektiv. I våra grannländer varierar jakttiden från 1 oktober – 31 mars. Det finns ingen

anledning att ha kortare jakttider i Sverige. Förbundet anser inte att det finns anledning att begränsa jaktformer, som t ex jakt vid åtel. Åteljakt ger enkla skottillfällen och kan komma att vara den enda effektiva jaktformen i områden med dålig snötillgång.

Förbundet vill påpeka att Naturvårdsverket på sidan 9, tredje stycket, i dokumentet skriver att 3 % risk för utdöende är en hög risk. Antingen är detta ett skrivfel eller så är skrivningen oacceptabel.

Praxis enligt IUCNs kriterier är att mindre än 10 % risk för utdöende är gränsen för när en art kan anses vara livskraftig. Den nivån ligger också till grund för Art- och habitatdirektivet. Vissa forskare menar att denna gräns skall sättas vid 5 % risk istället (se utförligare redovisning på annan plats i yttrandet). Oavsett vilket man väljer kan 3 % risk för utdöende inte anses vara en hög utdöenderisk. Det är olyckligt att Naturvårdsverket i ett så viktigt dokument gör ett så allvarligt fel.

Svenska Jägareförbundet

Torsten Mörner
Förbundsordförande

Gunnar Glöersen
Rovdjursexpert

